

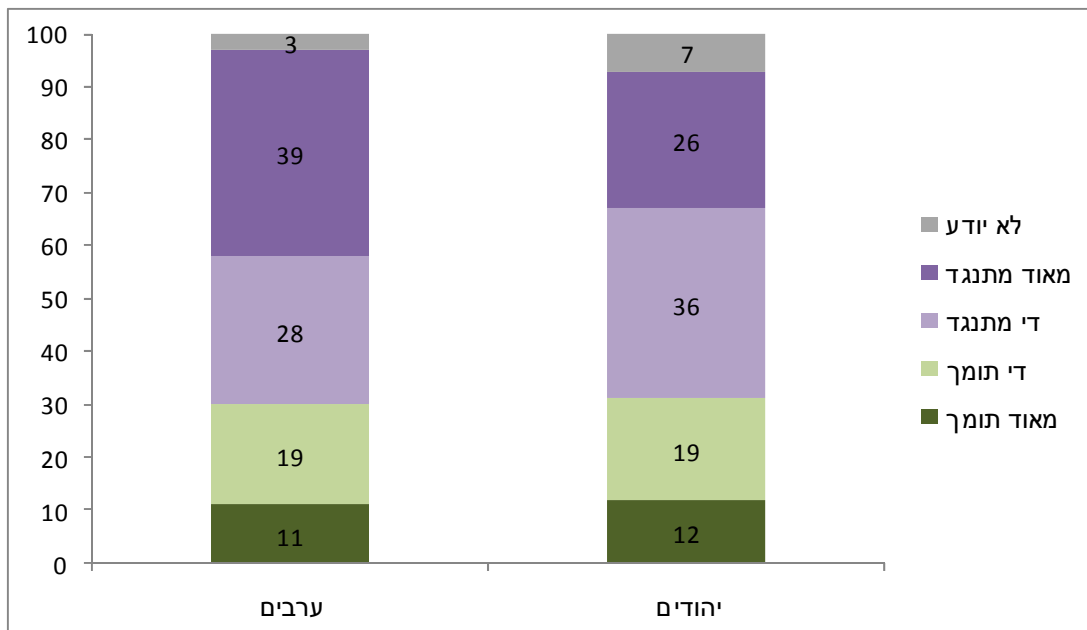
מדד השלום - פברואר 2012 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

תקציר הממצאים

- **מה כוונתיה של איראן?** הציבור היהודי חצוי בשאלה האם איראן תתקוף את ישראל אם יהיה בידיה נשק גרעיני: לצד כמחצית (51%) הסבורים כי הסיכוי לכך גבוה, מיעוט ניכר (42%) מעריך שהסיכוי נמוך (לשאר אין דעה). הוא הדין בציבור הערבי – 50% סבורים כי איראן תתקוף לצד 47% המחזיקים בדעה ההפוכה.
- **מה התועלת בסנקציות?** 77% מהיהודים סבורים כי הסנקציות שמפעילות מדינות המערב כלפי איראן לא יועילו לבלימת ההתחמשות של איראן בנשק גרעיני. גם בציבור הערבי רוב, הגם שקטן יותר (59%), חושב כך.
- **האם על ישראל לתקוף לבדה את איראן?** רוב ברור בציבור היהודי (62%) מתנגד למתקפה ישראלית על איראן אם זו תבצע ללא שיתוף פעולה אמריקני. במקביל, רק 35% מאמינים כי יש אכן סיכוי גבוה שישראל תיזום מתקפה על איראן ללא שיתוף פעולה כזה. הוא הדין בציבור הערבי – כאן שיעור המתנגדים לתקיפה בלי שיתוף פעולה אמריקני מגיע ל 66%, ואילו 30% מאמינים בסיכוי של יציאה לתקיפה ללא תמיכה אמריקנית.
- **האם תקיפה של ישראל לבד תשיג את מטרתה?** למעלה ממחצית מהציבור היהודי (53%) סבורים שתקיפה כזו לא תצליח לעומת 39% הסבורים שכן תצליח. בציבור הערבי הדפוס הפוך: 52% מאמינים שהתקיפה תצליח ו-46% שלא תצליח.
- **מה יהיה המחיר?** 60.5% מהיהודים דוחים את הערכה של שר הביטחון ברק כי במקרה של מתקפה ישראלית על איראן, צפויים להיות בארץ רק כ-500 נפגעים בתקיפות תגמול של איראן, אם אזרחי ישראל יישמעו להוראות ויישאר בבתיהם אלא סבורים כי מספר הנפגעים יהיה גבוה יותר. בציבור הערבי חושבים כך 54%.
- **האם החברה הישראלית תוכל לעמוד בכך?** שאלנו - והיה והמטרה תושג, האם החברה הישראלית תוכל לעמוד במספר גבוה של קורבנות. בציבור היהודי הרוב (58% לעומת 32%) סבור שהחברה הישראלית תוכל לשלם את המחיר במונחים של חוסן לאומי. בציבור הערבי שיעור המאמינים בחוסן הלאומי הישראלי הוא גבוה עוד יותר – 68%.
- **ומה לגבי תקיפה בשיתוף פעולה אמריקני?** כאן מתקבלת תמונה שונה מהותית. בציבור היהודי רוב ברור 65% תומכים בתקיפה בשיתוף פעולה אמריקני ורוב גדול עוד יותר (72%) מעריכים שלתקיפה כזו סיכוי גבוה לעצור לפרק זמן משמעותי את הצטיידותה של איראן בנשק גרעיני. בציבור הערבי יש אמנם רוב קטן הסבור כי תקיפה בתמיכה אמריקנית תהיה אפקטיבית (57%), אבל שיעור התמיכה בתקיפה כזו נמוך בעליל מאשר בציבור היהודי – 47% לעומת 51% המתנגדים לכך.

- **האם נכון שהנשיא פרס יבטא עמדה פומבית בנושא? הציבור היהודי חצוי בשאלה האם מן הראוי שבפגישתו עם אובמה יציג הנשיא פרס עמדה (שלילית) בעניין התקיפה. זאת לעומת 71% בציבור הערבי הסבורים כי עליו לעשות כן.**
- **ומה האינטרס הלאומי הישראלי לגבי תוצאות המאבק המתנהל בסוריה? לציבור היהודי אין דעה ברורה. 35.5% סבורים שיהיה טוב לישראל אם משטר אסד יתמוטט, 27% מעריכים שזה יהיה רע מבחינת ישראל ו 26% בדעה שהתוצאה לא משנה לכאן או לכאן. הציבור הערבי חצוי - 50% סבורים כי התמוטטות המשטר תהיה רעה לישראל, 41% שהיא תיטיב עם ישראל.**
- **האם לסייע ולמי? אי הוודאות בציבור היהודי ביחס לתוצאות המאבק מבחינת ישראל מסבירה כנראה מדוע רוב גורף (84%) חושבים שישראל צריכה לשבת מן הצד מבלי לסייע לשום צד. בציבור ערבי מסכימים כמחצית (49%) לגישה זו, ואילו השאר חלוקים – 26% תומכים בהגשת סיוע לאסד ו 23% בסיוע לאופוזיציה.**

תרשים החודש: האם אתה תומך או לא תומך במתקפה של ישראל על איראן ללא שיתוף פעולה עם ארה"ב?

הממצאים בהרחבה

נוכח נושא הגרעין האיראני ותגובתה של ישראל עמדו במרכז השיח הציבורי בתקופה האחרונה. ניסינו תחילה לברר מה חושב הציבור הארץ לגבי כוונותיה של איראן. מתברר כי הציבור היהודי בכללותו חצוי בשאלה האם איראן תתקוף את ישראל והיה ויהיה בידיה נשק גרעיני: כמחצית (51%) הסבורים כי הסיכוי לכך גבוה, אבל מיעוט ניכר (42%) מעריך שהסיכוי נמוך (לשאר אין דעה). פילוח של התשובות על פי הגדרה עצמית ימין-שמאל מעלה הבדלים גדולים מאוד: בימין ובימין המתון יש רוב למעריכים כי איראן תתקוף את ישראל (בהתאמה 60%-ו-63%), המרכז חצוי (46% חושבים שתתקוף ו-44% שלא תתקוף) ואילו בשמאל ובשמאל המתון יש רוב לסבורים שאיראן לא תתקוף (בהתאמה 69%-ו-60%). מעניין גם הפילוח על פי דתיות בעוד בקרב החרדים, הדתיים, המסורתיים-דתיים והמסורתיים-חילונים יש רוב לסבורים שאיראן תתקוף (בהתאמה 58.5% 60%, 69%-ו-57%) בקרב החילונים רק מיעוט סבורים כך (40%).

הציבור הערבי בכללותו חצוי גם הוא – 50% סבורים כי איראן תתקוף ואילו 47% מחזיקים בדעה ההפוכה.

נשאלת השאלה האם אפשר להתמודד עם האיום האיראני בעזרת סנקציות. מתברר כי ההערכה היא שלילית, לפחות ככל שהדבר נוגע לסנקציות שמפעילות עכשיו מדינות המערב נגד איראן: 77% מהיהודים סבורים כי אלה לא יועילו לבלימת ההתחמשות של איראן בנשק גרעיני. גם בציבור הערבי רוב, הגם שקטן יותר (59%), חושב כך. בעניין זה, בניגוד לקודמו, לא מצאנו הבדלים דרמטיים בין המחנות הפוליטיים השונים או על בסיס דתיות.

מהי המסקנה, כלומר האם על ישראל לקחת את היוזמה ולתקוף את איראן. מתברר שהציבור מבחין חדות בין תקיפה בלי שיתוף פעולה אמריקני לתקיפה עם שיתוף פעולה כזה. רוב ברור בציבור היהודי בכללותו (62%) מתנגד למתקפה ישראלית על איראן אם זו תתבצע ללא שיתוף פעולה אמריקני. עם זאת, בניגוד לקבוצות השמאל והמרכז ואפילו הימין המתון שם היה רוב נגד תקיפה בלי שיתוף פעולה אמריקני, רוב (53%) מהקבוצה שהגדירה את עצמה ימין (מהווה כרבע מן הנשאלים) תמכו בתקיפה גם בנסיבות כאלה. בציבור הערבי שיעור המתנגדים לתקיפה בלי שיתוף פעולה אמריקני מגיע ל-66%.

יש לציין כי בציבור היהודי בכללותו, רק 35% מאמינים כי יש סיכוי גבוה שישראל תיזום מתקפה על איראן ללא שיתוף פעולה כזה, כאשר ההערכה בציבור הערבי היא דומה מאוד - רק 30% מאמינים בסיכוי של יציאה לתקיפה ללא תמיכה אמריקנית. פילוח על פי מחנה פוליטי ועל פי דתיות של הציבור היהודי העלה כי מדובר אמנם בגדלים שונים, אבל בכל הקבוצות רק מיעוט מעריך ישראל תתקוף ללא שיתוף פעולה אמריקני.

יש להניח כי ההערכה כי ישראל לא תתקוף לבדה, קשורה בהערכה הרווחת כי תקיפה כזו צפויה שלא להשיג את מטרותיה. שאלנו: "מה להערכתך הסיכוי שתקיפה כזו ללא שיתוף פעולה אמריקני תצליח לעצור לזמן משמעותי את ההצטיידות של איראן בנשק גרעיני?" למעלה ממחצית מהציבור היהודי (53%) סבורים שתקיפה כזו לא תצליח לעומת 39% הסבורים שכן תצליח. בציבור הערבי הדפוס הפוך: 52% מאמינים שתקיפה כזו תצליח ו-46% שלא תצליח. פילוח של הציבור היהודי לפי הגדרה עצמית ימין-שמאל מעלה כי גם כאן החריג היחיד היא קבוצת המגדירים עצמם ימין, בקרבם

יש רוב (52.5%) לסבורים כי תקיפה ישראלית בלבד תצליח לעכב משמעותית את ההתחמשות הגרעינית של איראן. בשאר הקבוצות: ימין מתון, מרכז, שמאל מתון ושמאל רק מיעוט חושב כך (בהתאמה 42%, 35%, 29%, 14%).

ומה לגבי תקיפה בשיתוף פעולה אמריקני? כאן מתקבלת תמונה שונה מהותית. בציבור היהודי רוב ברור 65% תומכים בתקיפה בשיתוף פעולה אמריקני. התמיכה הרבה ביותר מתגלה בקבוצות הדתיות (88%) והמסורתיות-דתיות (78.5%). לאחריהם בסדר יורד החרדים (66%) המסורתיים-חילונים (64%) והחילונים (55%). פילוח על פי מחנה פוליטי מעלה כי יש רוב לתקיפה בשיתוף פעולה אמריקני רק בימין והימין המתון (79.5% בשני המקרים) ובמרכז (54%). בקרב מי שהגדירו עצמם שמאל מתון ושמאל רק מיעוט תומך במהלך כזה (בהתאמה 46% ו-34%).

רוב גדול בכלל הציבור היהודי (72%) מעריכים שלתקיפה בשיתוף עם האמריקנים יש סיכוי גבוה לעצור לפרק זמן משמעותי את הצטיידותה של איראן בנשק גרעיני. בציבור הערבי יש אמנם רוב קטן הסבור כי תקיפה בתמיכה אמריקנית תהיה אפקטיבית (57%), אבל שיעור התמיכה בתקיפה כזו נמוך בעליל מאשר בציבור היהודי – 47% לעומת 51% המתנגדים לכך.

ברור לכל כי לתקיפה יהיה מחיר בנפגעים בצד הישראלי. 60.5% מהיהודים דוחים את הערכה של שר הביטחון ברק כי במקרה של מתקפה ישראלית על איראן, צפויים להיות בארץ רק כ-500 נפגעים בתקיפות תגמול של איראן, אם אזרחי ישראל יישמעו להוראות ויישארו בבתייהם אלא סבורים כי מספר הנפגעים יהיה גבוה יותר. בציבור הערבי חושבים כך 54%. פילוח של הציבור היהודי על פי מחנה פוליטי ועל פי דתיות מעלה כי כולם אינם מקבלים את הערכת ברק ורואים אותה כמפחיתה, ואולם, דעה זו שכיחה במיוחד בקרב המרכז והשמאל ובקרב שתי הקבוצות המסורתיות ואצל החילונים.

בהקשר זה מעניינת מאוד הערכת החוסן הלאומי. אם מספר הקורבנות הישראליים יהיה באלפים, ובהנחה שתושג המטרה של פגיעה מוצלחת במתקני הגרעין של איראן, האם לדעתך החברה הישראלית תהיה או לא תהיה מסוגלת מבחינת החוסן הלאומי שלה לעמוד בכך? בציבור היהודי הרוב (58% לעומת 32%) סבור שהחברה הישראלית תוכל לשלם את המחיר במונחים של חוסן לאומי. בציבור הערבי שיעור המאמינים בחוסן הלאומי הישראלי הוא גבוה עוד יותר – 68%. פילוח של הציבור היהודי על פי דתיות העלה כי הסקפטיים ביותר הם החרדים, מהם רק 44% חושבי שישראל תוכל לשלם את המחיר מבלי שיפגע החוסן הלאומי שלה. לאחריהם באים החילונים מהם 57.5% מעריכים כך, ואילו אצל שתי הקבוצות המסורתיות ואצל הדתיים כשני שלישים בוטחים בחוסן הלאומי של ישראל גם אם יהיו אלפי נפגעים.

עוד לפני ביקורו בארה"ב, על רקע הדיווחים בעיתונות על כוונתו לעשות כן, בדקנו את עמדת הציבור האם נכון שהנשיא פרס יבטא עמדה פומבית בנושא התקפה ישראלית על איראן. הציבור היהודי חצוי בשאלה האם מן הראוי שבפגישתו עם אובמה יציג הנשיא פרס עמדה (שלילית) בעניין התקיפה. זאת לעומת 71% בציבור הערבי הסבורים כי עליו לעשות כן. פילוח על פי מחנה פוליטי העלה כצפוי, כי ההתנגדות לכך רבה במיוחד הימין ובימין המתון (73% בשני המקרים), המרכז – חצוי, ואילו בשמאל ובשמאל המתון יש רוב, אם כי לא סוחף, בעד אמירה פומבית כזו של הנשיא (בהתאמה 57.5% ו-52%).

ומה, לדעת הציבור הארץ, האינטרס הלאומי הישראלי כשמדובר תוצאות המאבק המתנהל בסוריה? לציבור היהודי אין דעה ברורה. 35.5% סבורים שיהיה טוב לישראל אם משטר אסד יתמוטט, 27% מעריכים שזה יהיה רע מבחינת ישראל ו 26% בדעה שהתוצאה לא משנה לכאן או לכאן. הציבור הערבי חצוי - 50% סבורים כי התמוטטות המשטר תהיה רעה לישראל, 41% שהיא תיטיב עם ישראל. פילוח על פי מחנה פוליטי לא העלתה תוצאות שיטתיות.

האם לסייע ולמי? אי הוודאות בציבור היהודי ביחס לתוצאות המאבק מבחינת ישראל מסבירה כנראה מדוע רוב גורף (84%) חושבים שישראל צריכה לשבת מן הצד מבלי לסייע לשום צד. בציבור ערבי מסכימים כמחצית (49%) לגישה זו, ואילו השאר חלוקים - 26% תומכים בהגשת סיוע לאסד ו 23% בסיוע לאופוזיציה. עם זאת, יש לציין כי בקרב היהודים שהגדירו עצמם שמאל ומרכז כרבע סבורים כי יש להגיש עזרה לאופוזיציה למשטרו של אסד, ואילו בקרב מי שהגדירו עצמם ימין כשליש חושבים שעל ישראל לסייע לכוחות אסד.

ומה לגבי מדינות המערב? בכלל ציבור היהודי יש רוב של 50% הסבור כי עליהן להגיש סיוע לכוחות האופוזיציה, שליש חושבים שעליהן לשבת בצד בשקט ולא לסייע לשום צד, ורק 4% חושב שיש להגיש עזרה לכוחות אסד. בציבור הערבי מיעוט גדול (43%) סבור כי מדינות המערב צריכות לשבת בשקט בצד, והרוב (50% כ"ס) נחלק בין 23% הסבורים כי עליהן להגיש סיוע לכוחות אסד ו 27% שעליהן להגיש סיוע לאופוזיציה.

האם על ישראל לתת מחסה לפליטים מסוריה? שאלנו: "לאחרונה פורסם בתקשורת כי ישראל מכינה תשתיות ברמת הגולן לקליטת פליטים סורים אם המצב יחייב זאת. האם לדעתך ישראל צריכה או לא צריכה לקבל פליטים סורים אם חיייהם יהיו בסכנה ממשית?" בציבור היהודי רוב קטן (54%) חושב כי ישראל אינה צריכה לפתוח את שעריה לפליטים מסוריה. בציבור הערבי יש גם כן רוב לא גדול (58%) הסבור כך. פילוח של הציבור היהודי על פי מחנות פוליטיים מעלה הבדלים גדולים: בימין ובימין המתון רק מיעוט תומך בסיוע לפליטים (30% ו-33% בהתאמה), המרכז חצוי (49% בעד ו-48% נגד), ואילו בשמאל המתון ובשמאל יש רוב גדול התומך בכך (67% ו-74% בהתאמה).

מדד המשא ומתן: 48.6 (מדגם יהודים: 47.8)

מדד השלום נערך בחסות [תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים](#) (אוניברסיטת תל אביב) ושל [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#). הסקר בוצע בטלפון בתאריכים 28-29 בפברואר על ידי מכון "דחף". השתתפו בו החודש 610 מרואיינים שהם מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל. טעות המדידה למדגם בגודל זה היא 4.5%. עיבודים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי.